

Vertegenwoordiging bij uitvoer

- **Vertegenwoordiging bij uitvoer per 6 april 2008**

Met ingang van 6 april 2008 wordt de vertegenwoordiging bij uitvoer in het Sagitta Uitvoersysteem geïmplementeerd. Dit heeft gevolgen voor alle douane-expediteurs die aangiften verrichten in de processen uitvoer en wederuitvoer. Zo zullen douane-expediteurs bij het opmaken van een aangifte ten (weder)uitvoer verplicht moeten optreden als vertegenwoordiger. Wel dient de douane-expediteur om als vertegenwoordiger te kunnen optreden te beschikken over een machtiging van de exporteur. In het vervolg van deze notitie wordt met uitvoer tevens bedoeld de wederuitvoer.

- **Waarom vertegenwoordiging bij uitvoer**

In het Communautair Douanewetboek is de mogelijkheid opgenomen om de voorgeschreven handelingen en formaliteiten te verrichten als vertegenwoordiger. Na de directe vertegenwoordiging bij invoer (september 2005) was de douane van plan de vertegenwoordiging ook voor de uitvoer mogelijk te maken. Op 10 april 2006 was FENEX aanwezig bij de 'aftrap' van het vooronderzoek vertegenwoordiging bij uitvoer. Tijdens voornoemde bijeenkomst werden de overkoepelende organisaties (FENEX, EVO en FENEDEX) door de projectgroep vertegenwoordiging van de douane verzocht hun zienswijze gemotiveerd weer te geven met betrekking tot het faciliteren van deze vertegenwoordigingsvorm in het Sagitta Uitvoersysteem. In samenspraak met de Raad voor Douanelogistiek en de Stuurgroep Douane heeft FENEX aangegeven voorstander te zijn van de vertegenwoordiging bij uitvoer. Dit gezien de diverse Europese ontwikkelingen (aanleveren van pre-departure informatie) en het toenemende belang van de exportcontroles en de controle op de correcte toepassing van het BTW nultarief. Voorts is het niet uitgesloten dat in de toekomst uitvoerheffingen zullen worden ingesteld.

- **Communautair Douanewetboek**

Ten behoeve van deze notitie wordt hieronder een aantal bepalingen weergegeven afkomstig uit het Communautair Douanewetboek (CDW).

Artikel 4, lid 18 CDW

aangever: de persoon die in eigen naam een douaneaangifte doet of de persoon in *wiens naam* een douaneaangifte wordt gedaan.

Artikel 5 CDW

Lid 1 - Onder de in artikel 64, lid 2, gestelde voorwaarden en onder voorbehoud van de in het kader van artikel 245 geldende bepalingen kan iedere persoon zich voor het vervullen van de in de douanewetgeving voorgeschreven handelingen en formaliteiten bij de douaneautoriteiten doen vertegenwoordigen.

Lid 2 - De vertegenwoordiging kan:

- *direct* zijn wanneer de vertegenwoordiger in naam en voor rekening van een andere persoon handelt, dan wel
- *indirect* zijn, wanneer de vertegenwoordiger in eigen naam, doch voor rekening van een andere persoon handelt.

Lid 3 - Met uitzondering van de in artikel 64, lid 2, onder b), en lid 3, bedoelde gevallen dient de vertegenwoordiger in de Gemeenschap te zijn gevestigd.

Lid 4 - De vertegenwoordiger dient te verklaren voor de vertegenwoordigde persoon te handelen; voorts dient hij aan te geven of het een directe dan wel een indirecte vertegenwoordiging betreft en moet hij vertegenwoordigingsbevoegdheid bezitten. De persoon die niet verklaart in naam of voor rekening van een andere persoon te handelen of die verklaart in naam of voor rekening van een andere persoon te handelen, zonder dat hij vertegenwoordigingsbevoegdheid bezit, wordt geacht in eigen naam en voor eigen rekening te handelen.

Lid 5 - De douaneautoriteiten kunnen van elke persoon die verklaart in naam of voor rekening van een andere persoon te handelen, het bewijs eisen dat hij vertegenwoordigingsbevoegdheid bezit.

Artikel 64 CDW

Lid 1 - Behoudens artikel 5 kan de douaneaangifte worden gedaan door elke persoon die in staat is de goederen bij de douane aan te brengen of te doen aanbrengen en die alle bescheiden kan overleggen die noodzakelijk zijn voor de toepassing van de bepalingen die gelden voor de douaneregeling waarvoor deze goederen zijn aangegeven.

Lid 2 - Voorwaarde is evenwel dat:

- a) indien de aanvaarding van een douaneaangifte *bijzondere verplichtingen* voor een bepaalde persoon met zich brengt, *de aangifte door deze persoon of voor diens rekening wordt gedaan*;
- b) *de aangever in de Gemeenschap is gevestigd*.

De voorwaarde onder b) geldt evenwel niet voor personen die:

- een aangifte voor douanevervoer of tot tijdelijke invoer doen;
- incidenteel goederen aangeven, voor zover de bevoegde autoriteiten zulks gerechtvaardigd achten.

- **Aangifte ten uitvoer = aangifte met bijzondere verplichting**

De douane heeft vastgesteld dat een aangifte ten uitvoer een aangifte is met een bijzondere verplichting, onder meer omdat het aanvaarden van de aangifte en het voor uitvoer vrijgeven van de goederen voor de exporteur de verplichtingen met zich brengt de goederen aan te brengen bij het kantoor van uitgang en als de goederen de EU niet verlaten, het in kennis stellen van het kantoor van uitvoer. Dit houdt in dat een aangifte ten uitvoer uitsluitend door de exporteur zelf kan worden gedaan of door diens vertegenwoordiger (artikel 64 lid 2 CDW).

- **Beide vertegenwoordigingsvormen bij uitvoer per 6 april 2008**

In eerste instantie zou met ingang van 6 april 2008 enkel de directe vertegenwoordiging in het Sagitta Uitvoersysteem worden geïmplementeerd. Dit met name gevoed door de wens van het bedrijfsleven en het kostenaspect om deze aanpassing te maken. Sagitta Uitvoer is een systeem dat op de nominatie staat vervangen te worden. Grote aanpassingen aan dit 'oude' systeem worden daarom niet snel gemaakt. Naar aanleiding van de ontstane discussie over de niet in de EU gevestigde exporteur, rees de vraag bij de douane of de directe vertegenwoordiging in alle situaties kan voorzien.

Hieronder een tweetal voorbeelden waarbij het optreden als direct vertegenwoordiger niet mogelijk is:

- 1) Amerikaans rechtspersoon koopt goederen van een Nederlands bedrijf. De Nederlandse verkoper factureert met BTW. Dit betekent dat niet op de Nederlandse verkoper, maar op de Amerikaanse rechtspersoon de bijzondere verplichting rust de goederen buiten het douanegebied van de Europese Unie te brengen (hij is degene die het BTW nultarief wil toepassen). Indien de aangifte ten uitvoer wordt opgemaakt waarbij de douane-expediteur optreedt als direct vertegenwoordiger, is de Amerikaanse rechtspersoon naast exporteur ook aangever.
- 2) Voornoemde situatie doet zich ook voor indien een Amerikaans bedrijf goederen overbrengt naar de EU en deze hier invoert. Vervolgens dient zich een koper aan buiten de EU. Op dat moment is er geen overeenkomstsluitende partij in de EU aanwezig.

Aangezien het met enige regelmaat voorkomt dat bedrijven die niet gevestigd zijn in de EU optreden als exporteur - en deze volgens artikel 64 lid 2 geen aangever kunnen zijn - is de douane voornemens om naast de directe vertegenwoordiging ook de indirecte vertegenwoordiging in te bouwen in het Sagitta Uitvoersysteem.

Of het mogelijk is vanaf 6 april 2008 (implementatiedatum directe vertegenwoordiging) gebruik te maken van de indirecte vertegenwoordiging is nog niet bekend.

- **Reikwijdte en toepassingsgebied**

Douaneagent vs douane-expediteur

In artikel 31 Douanewet (DW) is opgenomen dat “van de mogelijkheid om bij het doen van een douaneaangifte als indirect vertegenwoordiger op te treden als bedoeld in artikel 5, tweede lid, tweede streepje, CDW slechts gebruik kan worden gemaakt door een douane-expediteur”. Voor het verkrijgen van deze status dient een bedrijf aan bepaalde voorwaarden te voldoen (artikel 30 DW). Aan het zijn van douane-expediteur vloeien bepaalde rechten en plichten voort (artikel 32 en 33 DW).

In tegenstelling tot de indirecte vertegenwoordiging is het optreden als direct vertegenwoordiger in de regelgeving niet voorbehouden aan een toegelaten douane-expediteur. Eenieder (dus ook een toegelaten douane-expediteur) kan als direct vertegenwoordiger optreden. In de communicatie vanuit de douane wordt degene die als direct vertegenwoordiger optreedt ‘douaneagent’ genoemd.

De term intermediair

Om verwarring te voorkomen wordt in het vervolg van deze notitie de term intermediair gehanteerd indien de vertegenwoordigingsvorm in het midden wordt gelaten. De term douane-expediteur zal worden gebruikt voor de indirect vertegenwoordiger en douaneagent voor de direct vertegenwoordiger.

Keuzevrijheid of verplichting

In tegenstelling tot de aangifte ‘brengen in het vrije verkeer’, is er bij de aangifte ten uitvoer, zoals reeds eerder vermeld, te allen tijde sprake van een bijzondere verplichting. Op grond van de communautaire wetgeving mogen aangiften die bijzondere verplichtingen met zich brengen voor een bepaald persoon, alleen door deze persoon of voor diens rekening worden gedaan (artikel 64 lid 2). Dit heeft tot gevolg dat intermediairs bij het opmaken van een aangifte ten uitvoer verplicht moeten optreden als vertegenwoordiger.

Gebruikmaken van de directe en/of indirecte vertegenwoordiging

Door de problematiek met exporteurs die buiten de EU zijn gevestigd, is de douane voornemens ook de indirecte vertegenwoordiging in te bouwen in het Sagitta Uitvoersysteem. Hiermee wordt het in de praktijk mogelijk de indirecte vertegenwoordiging toe te passen. Dit betekent dat marktpartijen kunnen kiezen tussen directe en indirecte vertegenwoordiging. Gezien de juridische positie van de intermediair wordt geadviseerd, waar mogelijk, gebruik te maken van de directe vertegenwoordiging.

- **Directe vertegenwoordiging**

Bij de directe vertegenwoordiging handelt de douaneagent in naam en voor rekening van een andere persoon. De vertegenwoordigde wordt als aangever aangemerkt en daarmee de persoon die alle verplichtingen moet nakomen die uit de aangifte voortvloeien. Bij de invoer betekent dit onder meer dat de douaneagent, die optreedt als direct vertegenwoordiger, geen douaneschuldenaar meer is en dus bijvoorbeeld niet gehouden is tot betaling van eventuele navorderingen. Voor de aangifte ten uitvoer liggen de belangen anders omdat er (nog) geen financiële gevolgen zijn. Zodra de verificatie is beëindigd (normaal gesproken bij het ontvangen van de wegvoering), ligt verantwoordelijkheid uitsluitend bij de aangever (zijnde de exporteur). Als indiener van de aangifte kan de douaneagent wel strafrechtelijk worden aangesproken door de douane. Hij is echter uitsluitend verantwoordelijk voor zijn eigen handelen.

De administratieverplichting bij de directe vertegenwoordiging

De aangever is gehouden een administratie te voeren op aangifteniveau. Indien gebruik wordt gemaakt van de directe vertegenwoordigingsvorm is de aangever de vertegenwoordigde. In de visie van de douane heeft de indiener van de aangifte (de douaneagent/vertegenwoordiger) een beperkte administratieplicht. De douane zal de administratieve controle verrichten bij de aangever. Een eventuele aanvullende controle zal plaatsvinden bij de douaneagent.

De administratie van de douaneagent

Zoals gezegd heeft de douaneagent een beperkte administratieplicht. Op basis van de aan hem verstrekte vergunning 'elektronisch aangeven' moet de douaneagent per aangifte de (originele) documenten en bescheiden bewaren. De bewaartermijn is ingevolge artikel 8 lid 3 Douanewet, 7 jaar na de datum waarop het douanetoezicht is beëindigd. In de administratie van de douaneagent dient ook de machtiging en de opdracht die de vertegenwoordigde/exporteur heeft verstrekt te worden bewaard (zie meer onder 'Machtiging').

De administratie van de vertegenwoordigde/exporteur

Behoudens de administratieplicht van de douaneagent is de vertegenwoordigde als aangever, voor dezelfde periode als de douaneagent, wettelijk verplicht alle gegevens met betrekking tot de aangifte, de bescheiden en de overige gegevens met betrekking tot de transactie te bewaren in zijn administratie, voorzover die behoren bij de aangifte. Behalve het bewaren van afschriften van de documenten en bescheiden waarover de douaneagent dient te beschikken, kan gedacht worden aan originele facturen, commerciële contracten, vrachtnota's, etc.

Het voeren en organiseren van deze administratie kan de douaneagent, ten behoeve van zijn opdrachtgever, als aanvullende dienst verrichten. Hierbij geldt dat de administratie voor de douane toegankelijk dient te zijn.

- **Indirecte vertegenwoordiging**

Bij de indirecte vertegenwoordiging handelt de douane-expediteur in eigen naam, doch voor rekening van een ander. Deze situatie wijkt af van de directe vertegenwoordiging. Indien een douane-expediteur optreedt als indirect vertegenwoordiger is hij immers de aangever. De aansprakelijkheid van de vertegenwoordiger (zijnde de aangever) strekt zich mede uit tot alle handels- en landbouwpolitieke maatregelen, verboden en beperkingen (VGEM-wetgeving of niet-fiscale wetgeving) die gelden ten aanzien van de regeling waaronder de goederen worden geplaatst. Wat de precieze risico's en verantwoordelijkheden zijn voor de douane-expediteur ten opzichte van de exporteur (de persoon met een bijzondere verplichting) is niet geheel duidelijk. FENEX heeft dit aan de douane voorgelegd. Wel is duidelijk dat ook voor het optreden als indirect vertegenwoordiger de douane-expediteur een machtiging nodig heeft van de exporteur.

- **Nieuwe vergunning elektronisch aangeven uitvoer**

Om elektronisch aangifte te kunnen doen, dient de intermediair te beschikken over een vergunning 'elektronisch aangeven Douane Sagitta Uitvoer', waarin de mogelijkheid om als vertegenwoordiger op te kunnen treden, is opgenomen. De Belastingdienst/Douane zal de bestaande vergunningen automatisch omzetten in vergunningen die ook de vertegenwoordiging omvatten.

- **Machtiging**

Om als vertegenwoordiger te kunnen optreden dient een intermediair te beschikken over een rechtsgeldige machtiging van de vertegenwoordigde/exporteur, waarin wordt aangegeven dat de intermediair bevoegd is hem te vertegenwoordigen. Het verstrekken van een machtiging is een civielrechtelijke aangelegenheid en is in principe vormvrij (kan mondeling of schriftelijk). Met het oog op de vaststelling door de douane of de machtiging toereikend is, heeft het ministerie van Financiën kenbaar gemaakt dat de douane moet kunnen vaststellen;

- wie de opdrachtgever is;
- of deze echt bestaat;
- waar deze is gevestigd;
- door wie de machtiging namens de opdrachtgever is ondertekend;
- of deze persoon wel bevoegd is om deze machtiging af te geven.

In dit kader zal de intermediair vragen om een document waaruit dit kan worden afgeleid (bijvoorbeeld een actueel uittreksel van de inschrijving van de onderneming in het Handelsregister of een verklaring van de onderneming waaruit de bevoegdheid van de persoon die de volmacht verleent blijkt). Indien de exporteur een particulier betreft, zal deze een kopie van zijn paspoort/identiteitskaart dienen te overleggen.

- **Controle machtiging / geen vertegenwoordigingsbevoegdheid**

Indien een aangifte wordt ingediend als vertegenwoordiger, gaat de douane er in principe vanuit dat de intermediair beschikt over een toereikende machtiging (dus geen controle vooraf). Bij een controle achteraf kan de douane vragen naar een bewijs van vertegenwoordigingsbevoegdheid. In de praktijk wordt veelal gebruik gemaakt van een schriftelijke machtiging. Als de douane een omissie constateert in de machtiging, bijvoorbeeld bewijs niet aanwezig of de machtiging is onjuist of onvolledig, kan de exporteur dit nog herstellen (bekrachtiging vertegenwoordigingsbevoegdheid).

Als een intermediair een aangifte indient als vertegenwoordiger, zonder dat hij ten tijde van het indienen van de aangifte over de vereiste machtiging beschikt, kan er toch sprake zijn van het opwekken van de schijn van vertegenwoordigingsbevoegdheid. Dit is afhankelijk van de specifieke omstandigheden waarbij sprake is van een verklaring of gedraging van de exporteur waardoor redelijkerwijs mag worden aangenomen dat een toereikende machtiging is verleend.

Als achteraf blijkt dat de aangifte is gedaan zonder vertegenwoordigingsbevoegdheid, wordt in artikel 5 lid 4 CDW bepaald dat de aangifte dan wordt geacht te zijn gedaan in eigen naam en voor eigen rekening. Bij de aangifte ten uitvoer is echter sprake van een afwijkende omstandigheid. De aangifte ten uitvoer is immers een aangifte met bijzondere verplichting. De verplichting rust en blijft rusten op de exporteur. Dit betekent dat de intermediair een dergelijke aangifte niet voor eigen rekening kan doen. De consequentie hiervan is dat de aangifte ten onrechte is aanvaard en ongedaan moet worden gemaakt. Het ongedaan maken van de aangifte heeft tot gevolg dat voor de betreffende zending het gehele proces van uitvoer tot uitgaan komt te vervallen. Aangezien de bevestiging van uitgaan van belang kan zijn voor het correct toepassen van het BTW nultarief, kan worden voorgesteld dat exporteurs eerder zullen overgaan tot het verstrekken van machtiging voor de vertegenwoordigingsbevoegdheid.

- **Overeenkomst/machtiging om op te treden als direct vertegenwoordiger**

Modelmachtiging FENEX/EVO

Om op te kunnen treden als direct vertegenwoordiger dient door de douaneagent over een machtiging te worden beschikt van diegene die wordt vertegenwoordigd. Hoewel een machtiging vormvrij is, adviseert FENEX de leden te allen tijde gebruik te maken van een schriftelijk machtiging.

Ten tijde van de implementatie van de directe vertegenwoordiging bij invoer hebben FENEX en EVO gezamenlijk en in overleg met de douane, een modelovereenkomst/machtiging opgesteld.

Dit model is naast een machtiging tegelijk een overeenkomst waarin de rechten en verplichtingen van beide partijen zijn opgenomen.

Ten behoeve van de machtiging voor de aangifte ten uitvoer heeft FENEX onderzocht of het huidige model 'Overeenkomst/machtiging voor het optreden als direct vertegenwoordiger', ongewijzigd gebruikt zou kunnen worden. De omvang van de bestaande machtiging behelst dat "de in de douanewetgeving voorgeschreven aangiften door de douane-expediteur mogen worden verricht in naam en voor rekening van de opdrachtgever. De machtiging strekt zich uit tot alle handelingen en communicaties tot en met de beëindiging van de verificatie [...]". De omschrijving is dermate ruim dat ook de aangifte ten uitvoer hieronder kan worden begrepen. Voor het bedrijfsleven zou dit betekenen dat ze met één model kunnen werken voor zowel de in- als uitvoer. Dit biedt enkele voordelen ten opzichte van het opstellen van een nieuw model voor enkel de uitvoer. Het huidige model is immers bekend, goed werkbaar en redelijk geaccepteerd.

Na raadpleging van EVO, de Stuurgroep Douane en gezien de reacties tijdens de diverse voorlichtingsbijeenkomsten, heeft FENEX het eerdergenoemde model voorgelegd aan de douane. De douane ziet geen bezwaren en/of onvolkomenheden om het reeds bestaande model te gebruiken voor de directe vertegenwoordiging bij uitvoer.

Toelichting op de overeenkomst/machtiging

Ten behoeve van de overeenkomst/machtiging is er voor de leden destijds tevens een toelichting opgesteld. Deze toelichting kan - daar waar toepasselijk met betrekking tot de werkzaamheden bij uitvoer - ook worden gebruikt voor de directe vertegenwoordiging bij uitvoer. In deze toelichting wordt onder meer ingegaan op de functie en de omvang van de machtiging. Verder worden enkele bepalingen nader toegelicht.

Reeds getekende machtigingen in het kader van de invoer

Voor opdrachtgevers die zowel importeren als exporteren kan worden volstaan met één machtiging. Wel wordt geadviseerd opdrachtgevers die reeds een machtiging voor de invoer hebben afgegeven te informeren over de 'verplichte' vertegenwoordiging bij uitvoer. Het stilzwijgend uitbreiden van de machtiging voor de uitvoer kan bij een eventueel toekomstig geschil tot problemen leiden. De opdrachtgever had ten tijde van het afgeven van de machtiging immers de intentie om de douaneagent enkel te machtigen voor de invoer. Teneinde bovenbedoelde opdrachtgevers te informeren en om te voorkomen dat opnieuw een machtiging moet worden afgegeven, heeft FENEX bijgaand modelformulier opgesteld.

Website FENEX

Op de website van de FENEX (www.fenex.nl onder 'diensten en producten' - 'FENEX modelcontracten' - 'modelovereenkomst/machtiging directe vertegenwoordiging') kan bovengenoemd model in de Nederlandse, Engelse, Franse en Duitse taal worden gedownload. Ook de 'toelichting op de overeenkomst/machtiging' is hier te vinden. U dient hiervoor te zijn ingelogd.

- **Leaflet directe vertegenwoordiging bij uitvoer**

FENEX heeft ten behoeve van haar leden een leaflet 'Het verrichten van de aangifte ten uitvoer als direct vertegenwoordiger' ontwikkeld, waarin globaal wordt ingegaan op de directe vertegenwoordiging bij uitvoer, de mogelijkheden en de verplichtingen. Door middel van dit leaflet kunnen expediteurs hun opdrachtgevers informeren over deze wijze van vertegenwoordiging. De Nederlandse versie is bijgaand opgenomen. De leaflet zal binnenkort in meerdere talen aan de leden ter beschikking worden gesteld.

- **Machtiging en leaflet om op te treden als indirect vertegenwoordiger**

Het eerdergenoemde FENEX/EVO model heeft enkel betrekking op de directe vertegenwoordiging. Een model voor de indirecte vertegenwoordiging moet nog worden ontwikkeld. Aangezien de indirecte vertegenwoordiging naar verwachting redelijk aansluit op de situatie voor 6 april 2008 (douane-expediteur is aangever), wordt verwacht dat met een vereenvoudigd model kan worden volstaan. Met EVO zal hierover op korte termijn worden gesproken.

Zodra er meer duidelijkheid wordt verkregen over de risico's en verantwoordelijkheden voor de douane-expediteur ten opzichte van de exporteur (de persoon met een bijzondere verplichting), zal FENEX tevens een leaflet ontwikkelen voor de indirecte vertegenwoordiging.

- **De aangifte in Sagitta Uitvoer**

Indien wordt opgetreden als vertegenwoordiger dient in vak 14 van het Enig Document (aangever/vertegenwoordiger) code 2 te worden vermeld voor de directe vertegenwoordiging en code 3 voor de indirecte vertegenwoordiging. In hetzelfde vak dienen ook de gegevens van de vertegenwoordiger te worden vermeld. Daar de vertegenwoordigde (volmachtverlener) ook in de aangifte dient te worden vermeld, heeft de douane ervoor gekozen om deze in vak 9 (financieel verantwoordelijke) te laten vermelden. Let erop dat van degene die wordt vermeld in vak 9 een machtiging voorhanden is. Indien de machtiging door een derde wordt gebruikt (artikel 6 van de modelmachtiging is van toepassing), dient in vak 9 degene te worden ingevuld die de machtiging heeft verstrekt en niet de naam van de logistiek dienstverlener.

Het Sagitta Uitvoersysteem zal een elektronische toets uitvoeren op de persoon van de exporteur en/of vergunninghouder. Indien de benodigde codes en gegevens niet worden ingevuld zal het systeem de aangifte niet aanvaarden.

- **Meer informatie**

- Informatie over de directe vertegenwoordiging is ook te vinden op de website van de Belastingdienst/Douane (www.douane.nl), onder Uitvoer - [directe vertegenwoordiging](#).
- Presentatie voorlichtingssessie november 2007 (zie bijgaand FL/08/007) (LET OP: in deze presentatie is de noodzaak van de indirecte vertegenwoordiging voor uitvoer niet verwerkt).
- De vragen die tijdens de diverse voorlichtingen zijn gesteld, zijn door de douane genoteerd. De antwoorden op deze vragen worden op korte termijn verwacht.